

Revurdering af miljøgodkendelse af den 17. august 1993
af slagtekyllingeproduktionen på Hundsholtgård,
Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup

**Husdyrloven
§ 39, jf. § 41**

**Dato for gyldighed
6. august 2014
Kolding Kommune
Landbrug
Nytorv 11
6000 Kolding
Tlf.: 79 79 74 39
landbrug@kolding.dk
www.kolding.dk**

1	Indledning	3
2	Sammenfatning og samlet vurdering	4
2.1	Grundlaget for afgørelsen	4
2.2	Afgørelse om revurdering	4
2.3	Offentlighed.....	5
3	Generelle forhold	6
3.1	Beskrivelse af husdyrbruget og projektet.....	6
3.2	Meddelelsespligt – anlæg, ejerforhold	6
3.3	Gyldighed, retsbeskyttelse og næste revurdering	6
4	Baggrund for afgørelsen	7
4.1	Husdyrproduktion	7
4.2	Staldanlæg og håndtering af gødning.....	7
4.3	Fodring og foderopbevaring	10
4.4	Affald og olietanke.....	11
4.5	Spildevand, transport og forebyggende foranstaltninger	12
4.6	Driftfostyrrelser eller uheld	12
4.7	Lugt.....	13
4.8	Støj og lys	14
4.9	Naturbeskyttelse, habitatvurdering, bilag IV og arealdriften.....	14
4.10	Tilsyn og egenkontrol	14
4.11	Husdyrbrugets ophør	15
5	Anvendelse af Bedst Tilgængelig Teknik (BAT)	16
6	Konklusion og afgørelse	20
7	Klagevejledning og underretning	21
7.1	Klagevejledning og søgsmål	21
7.2	Underretning om tillægget	21
8	Bilag	23

DATABLAD**Ansøger**

Navn	Eskild Bram
Adresse	Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup
Telefonnr.	61740560
Mail	hundsholtgaard@dlgtele.dk

Bedrift

Navn	Hundsholtgård
Adresse	Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup
Matr.nr.	1a m.fl. Egholt By, Lejrskov
CVR-nr.	12804741
CHR-nr.	92877

Konsulent

Navn	Kolding Herreds Landboforening (KHL) - Lene Egtved Andersen
Adresse	Niels Bohrsvej 2, 6000 Kolding
Telefonnr.	76341788
E-mail	lea@khl.dk

Revurderingen er udarbejdet af

Kommune	Kolding Kommune
Sagsbehandler	Lise Arp
Kvalitetssikring	Inger Wiuff Jørgensen
Journalnummer	13/7633

Tilsynsmyndighed

Navn	Kolding Kommune
Adresse	Nytorv 11, 6000 Kolding
Telefon nr.	79 79 79 79 – Landbrugsafdelingen 79 79 74 39
E-mail	landbrug@kolding.dk
Hjemmeside	www.kolding.dk/landbrug

Tilladelser

Miljøgodkendelse	Miljøgodkendelse gældende fra den 17. august 1993
Revurdering	Revurdering af miljøgodkendelse gældende fra den 6. august 2014

---

1 INDLEDNING

Miljøgodkendelser af husdyrbrug meddelt efter Miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 skal regelmæssigt tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres i lyset af den teknologiske udvikling. Den første revurdering sker 8 år efter miljøgodkendelsen er meddelt, og de efterfølgende revurderinger skal ske mindst hvert 10. år.

Fra det tidspunkt, hvor kommunalbestyrelsen finder grundlag for at revurdere et husdyrbrugs miljøgodkendelse, som er meddelt i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33, træder husdyrlovens regelgrundlag i kraft.

Det fremgår af husdyrlovens § 41, at revurderingen gennemføres ved påbud efter husdyrlovens § 39. Revurderingen skal resultere i en afgørelse, hvor vilkårene i den oprindelige godkendelse enten skærpes ved påbud eller i en afgørelse, hvor der ikke findes anledning til at skærpe.

En revurderingsafgørelse er ikke en ny godkendelseshandling. Derfor kan en revurdering ikke indebære en udvidelse eller ændring af den oprindelige godkendelse, der kan medføre forøget forurening.

Et af formålene med den regelmæssige revurdering er, at det løbende sikres, at husdyrbrugets indretning og drift fortsat er baseret på anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). BAT skal sikre, at forureningen fra husdyrbruget til stadighed begrænses mest muligt. Der skal således stilles skærpede vilkår, hvis væsentlige ændringer i BAT skaber mulighed for betydelig nedbringelse af emissionerne af ammoniak og fosfor, uden det medfører uforholdsmæssige store omkostninger for landmanden.

Revurderingen giver ikke mulighed for at gennemføre vurderinger efter habitatbekendtgørelsens § 7, ligesom husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen ikke giver hjemmel til, at bekendtgørelsens beskyttelsesniveauer skal gælde i revurderingssager i forhold til natur. Vilkår i forbindelse med revurdering af hensyn til den omkringliggende natur skal derfor udelukkende gennemføres i overensstemmelse med princippet om BAT.

Påbud – ud over, hvad der følger af BAT – skal således være begrundet i en væsentlig forurening, hvor der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse eller forureningen i øvrigt går ud over det, der blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse.

Revurderingen af husdyrbrug udløser endvidere ikke miljøvurdering af tredjemandsarealer og egne arealer.

2 SAMMENFATNING OG SAMLET VURDERING

2.1 GRUNDLAGET FOR AFGØRELSEN

Lunderskov Kommune har den 17. august 1993 miljøgodkendt ejendommen Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup. I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 40 skal godkendelser meddelt efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5 regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Første gang dog efter 8 år, hvor husdyrbruget ikke længere er tillagt retsbeskyttelse. Miljøgodkendelsen er sidst blevet revurderet den 9. juni 2005 af Lunderskov Kommune.

Godkendelsen blev meddelt efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5, og ejendommen blev godkendt til en samlet årlig produktion på 1.817.667 stk. 34 dages slagtekyllinger **eller** 1.197.000 stk. 42 dages slagtekyllinger, svarende til 443,3 DE beregnet efter dagældende normer. Dette svarer til 598,5 DE slagtekyllinger efter nugældende normer.

Produktionsrammen er i forbindelse med opstart af revurderingen fastsat til maksimalt 1.404.000 slagtekyllinger á 35 dage årligt, hvilket svarer til 468 DE (2013-tal). Der produceres maks. 9 hold slagtekyllinger á 156.000 slagtekyllinger pr. rotation.

Revurderingen tager udgangspunkt i ejendommens miljøgodkendelse, tilsyn på bedriften samt de supplerende oplysninger, som ansøger og konsulent har indsendt via www.husdyrgodkendelse.dk som skema nr. 53384 med tilhørende bilag (indsendt første gang den 25. november 2013 og sidste gang som version 5 den 3. juli 2014, FarmN version 4.0, beregningsmotor 2.1).

Revurderingen giver ikke tilladelse til at øge eller ændre dyreholdet, og der er derfor ikke tale om nogen merpåvirkning af omgivelserne. Revurderingen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af, at de stillede vilkår efterleves.

Kolding Kommune har revurderet miljøgodkendelsen af ejendommen Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup og meddeler afgørelse om, at vilkårene ændres som følger af nedenstående. Revurderingen fastsætter de vilkår, der skal gælde for den fortsatte drift af ejendommen (jf. afsnit 4). Afgørelsen træffes med hjemmel i husdyrlovens § 39, jf. § 41.

2.2 AFGØRELSE OM REVURDERING

Kolding Kommune har vurderet, at den eksisterende miljøgodkendelse på Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup kan revurderes i henhold til § 39 i husdyrloven med tilhørende bekendtgørelser (jf. bilag 1).

Revurderingen er en tilladelse til, at virksomheden fortsat kan producere på de gældende vilkår suppleret med de nye vilkår meddelt ved påbud (jf. kapitel 4 i husdyrloven). Revurderingen indeholder en sammenfatning samt Kommunens bemærkninger og vurdering af den eksisterende produktion set i lyset af den teknologiske udvikling.

Der står "nyt" før nye eller ændrede vilkår. Foran vilkår, der ikke er ændret, står der uændret. Vilkår, som er ophævet som følge af, at de er dækket af generel lovgivning, eller i øvrigt ikke længere er aktuelle, er gennemstreget. Et samlet gældende vilkårs-katalog kan ses i bilag 2.

Nye vilkår meddeles som påbud efter husdyrlovens § 39, jævnfør § 41. Vilkårene er gældende fra tidspunktet for meddelelse af revurderingen.

Vilkår meddelt i forbindelse med revurderingen har ingen retsbeskyttelse. Vilkår meddelt som påbud efter husdyrlovens § 39, jævnfør § 41 kan påklages i henhold til klagevejledningen i afsnit 7. Vilkår, som er videreført fra den eksisterende miljøgodkendelse, kan ikke påklages.

Klagevejledning er beskrevet i afsnit 7.

2.3 OFFENTLIGHED

Ifølge § 42 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug skal kommunen lade offentligheden vide, når den indleder en revurdering. Denne indledning af revurderingen har været annonceret på kommunens hjemmeside i perioden fra den 28. november 2013 til den 11. december 2013 med en henvisning i Kolding Ugeavis.

Der indkom ingen bemærkninger.

Når et udkast til revurderingen af miljøgodkendelsen foreligger, vil enhver, der har bedt om udkastet under den indledende annoncering, få lejlighed til at kommentere dette indenfor en frist på 3 uger efter modtagelse af udkastet. Ingen har anmodet om at få udkastet tilsendt i offentlighedsfasen.

Ansøger og konsulent har modtaget udkastet til revurdering i perioden fra den 4. juli 2014 til den 24. juli 2014. Dette betragtes som et forudgående varsel om påbud. Der er ikke indkommet bemærkninger til udkastet i perioden.

Kolding Kommune har vurderet, om hvorvidt der er parter, der er individuelt berørt af afgørelsen jf. Forvaltningslovens § 19. Det er vurderet, at der ikke er parter i den aktuelle afgørelse.

Afgørelsen om revurdering af miljøgodkendelsen af den 17. august 1993 er gældende fra den 6. august 2014. Afgørelsen er offentlig annonceret i Kolding Ugeavis med en henvisning til kommunens hjemmeside. Afgørelsen er fremsendt til elektroniske parter samt til de nærmeste naboer og matrikulære naboer indenfor konsekvensafstanden. Klagefristen er den 3. september 2014 (se klagevejledning afsnit 7).

3 GENERELLE FORHOLD

3.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET OG PROJEKTET

Revurderingen omfatter alle landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup.

Til ejendommen er tilknyttet husdyrproduktionen med CVR nr. 12804741. Ejendommen er ejet af Eskild Bram.

Der foretages ikke godkendelsespligtige ændringer i forbindelse med den lovpligtige revurdering af ejendommens miljøgodkendelse.

3.2 MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG, EJERFORHOLD

Virksomheden skal drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet og den miljøtekniske beskrivelse og i henhold til godkendelsens vilkår. Ændring i ejerforhold eller driftsansvarlig skal meddeles til kommunen.

Denne revurdering til den oprindelige godkendelse skal være kendt af den daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget. Et eksemplar af nærværende revurdering skal til enhver tid være tilgængelig for og kendt af de personer, der har ansvaret for virksomhedens indretning og drift.

Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller produktionsmæssigt uden forudgående anmeldelse til og tilladelse fra Kolding Kommune.

3.3 GYLDIGHED, RETSBESKYTTELSE OG NÆSTE REVURDERING

Den gennemførte revurdering giver anledning til, at Kolding Kommune ændrer visse vilkår i den hidtil gældende miljøgodkendelse. De vilkår, som ikke ændres, er overført uændret til denne afgørelse. Endvidere er utidssvarende vilkår ophævet (jf. bilag 3), og nye vilkår er tilføjet ved påbud.

Vilkårene er gældende fra tidspunktet for meddelelse af revurderingen. Vilkår meddelt i forbindelse med revurderingen har ingen retsbeskyttelse. Vilkår meddelt som påbud efter husdyrlovens § 39, jævnfør § 41 kan påklages i henhold til klagevejledningen i afsnit 8. Vilkår, som er videreført fra den eksisterende miljøgodkendelse, kan ikke påklages.

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler, love og bekendtgørelser, også selv om disse regler er skærpende i forhold til dette tillæg.

Bedriftens miljøgodkendelse skal, jf. § 40 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den næste regelmæssige revurdering er planlagt i 2024.

4 BAGGRUND FOR AFGØRELSEN

4.1 HUSDYRPRODUKTION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Lunderskov Kommune har den 17. august 1993 miljøgodkendt ejendommen Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup, og denne er sidst blevet revurderet den 9. juni 2005 af Lunderskov Kommune.

Godkendelsen blev meddelt efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5 og godkendt til en samlet årlig produktion på 2.500 slagtesvin og 1.060.000 kyllinger svarende til 507 DE beregnet efter dagældende normer.

I forbindelse med den sidste revurdering den 9. juni 2005 blev produktionsrammen fastsat til 1.817.667 stk. 34 dages slagtekyllinger **eller** 1.197.000 stk. 42 dages slagtekyllinger svarende til en samlet produktion på 443 dyreenheder (efter dagældende normer), da der ikke længere produceres slagtesvin på ejendommen.

På baggrund af de tidligere års miljøtilsyn er produktionsrammen i forbindelse med opstart af denne revurdering fastsat til maksimalt 1.404.000 slagtekyllinger á 35 dage årligt, hvilket svarer til 468 DE (2013-tal). Der produceres maks. 9 hold slagtekyllinger á 156.000 slagtekyllinger pr. rotation.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Revurderingen giver ikke tilladelse til at øge eller ændre dyreholdet, og der er derfor ikke tale om nogen merpåvirkning af omgivelserne.

Dyreenheder er beregnet efter de omregningsfaktorer i husdyrgødningsbekendtgørelsen, som er gældende på oplysningstidspunktet. Miljøvurderingerne er gennemført i forhold til antal dyr og den faktiske størrelse af dyreholdet, og miljøgodkendelsen tager derfor afsæt heri, uagtet at der på et senere tidspunkt måtte ske ændringer i beregning af antal dyreenheder.

Eksisterende vilkår nr. 1 er ændret, sådan at årsproduktionen er skrevet ind som et vilkår om maksimalt produktionsomfang (vilkår 1).

VILKÅR

1. (NYT) Husdyrbruget tillades drevet med en årsproduktion på maksimalt 1.404.000 stk. 35 dages slagtekyllinger svarende til 468 DE (2013-tal). Ved afvigende slagtealdre skal antallet af slagtekyllinger koordineres således, at produktionen ikke overstiger 468 DE efter nugældende DE-beregninger sådan, at emissionerne ikke stiger.
2. (UÆNDRET) Virksomheden skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen.
3. (NYT) Et eksemplar af godkendelsen til enhver tid skal være tilgængelig for de personer, der arbejder med virksomhedens daglige drift.

Følgende vilkår udgår:

~~Godkendelsen omfatter 2.500 slagtesvin og 1.060.000 kyllinger produceret pr. år, svarende til 507 dyreenheder.~~

4.2 STALDANLÆG OG HÅNDTERING AF GØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er 4 slagtekyllingestalde placeret parvist (se bilag 4), og staldene er opført i 1989, 1990 og 1997. Staldene er på hver ca. 2.000 m² og indrettet med fast gulv til dybstrøelse. Der er 50.143 stipladser i hver stald.

Der kan produceres op til 40 kg/m². Der er ikke sket bygningsmæssige ændringer af anlægget siden 2005, og der opføres ikke nyt byggeri i forbindelse med revurderingen.

Slagtekyllingehusene kører synkront, dvs. indsætning og afhentning af kyllinger sker samtidigt. Inden et nyt hold daggamle kyllinger indsættes, klargøres staldene. Udmugning påbegyndes straks efter, at kyllingerne er kørt væk. Gødningen køres i markstak eller spredes direkte.

Der er for nærværende projekt begrænsede muligheder for at implementere ammoniakreducerende teknikker (jf. afsnit om BAT). Normen er 15 % for andelen af fjerkrægødning, som udsprede direkte fra stald.

Der er redegjort for omkostningerne forbundet med at udbringe en større mængde fjerkrægødning på sort jord direkte fra stald. 24 % direkte udbringning vil reducere ammoniakfordampningen med 390 kg N/år og bringe ammoniakemissionen under det beregnede BAT-niveau (se ned). I redegørelsen er der beskrevet 3 scenarier, hvoraf første scenarie er nuværende markdrift og praksis, mens scenarierne 2 og 3 er beskrivelse af markdrift og praksis hvis 24 % af fjerkrægødningen skal udbringes direkte på sort jord eller ovenpå vinterhvede i forbindelse med tømning af staldene. Redegørelsen ses i bilag 5.

Afsætning til biogas er reelt ikke en mulighed for alle landmænd. Det kræver, at der ligger et anlæg i nærområdet, dvs. inden for 20-30 km. Desuden er der jo ikke en garanti for, at biogasselskabet vil indgå nye kontrakter, hvis de allerede har nok biomasse.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der er tale om et lovligt eksisterende husdyrbrug, hvor det ikke er påkrævet, at staldanlægget ændres.

Staldsystemet (fast gulv med dybstrøelse) er det eneste system til slagtekyllingeproduktion i Danmark. Kolding Kommune vurderer, at indretningen af bedriftens staldanlæg er miljømæssig forsvarlig og samlet set lever op til bedste tilgængelige teknik (BAT).

Table 1: Beregnet BAT-niveau for ammoniak

Staldsystem	Antal dyr	Antal DE	Kg NH ₃ -N pr. 1000 producerede slagtekyllinger (emissionsgrænseværdi)	BAT-krav (kg N pr. år)	Samlet emission fra ansøgning, vers. 5 (kg N pr. år)
Fast gulv med dybstrøelse	1.404.000 (35 dage)	468	11,9	16.708	17.078

BAT-niveauet for ammoniak er ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier beregnet til 16.708 kg N. Ammoniakemissionen for anlægget ligger på 17.078 kg N pr. år. Emissionen ligger dermed over BAT-niveauet.

Revurderingens hovedformål er at sikre, at husdyrbrugets indretning og drift fortsat er baseret på anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Udgangspunktet er, at Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for eksisterende staldanlæg skal være overholdt i forbindelse med en revurderingsafgørelse.

I vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger står der dog anført, at revurderinger sker med jævne mellemrum med henblik på at konstatere, hvorvidt der er grundlag for at

meddele påbud efter husdyrgodkendelseslovens § 39 om ændringer i den eksisterende godkendelse i relation til forebyggelse og begrænsning af forurening, herunder ændring af vilkårene.

De vejledende emissionsgrænseværdier kan indgå som et vurderingselement, når der vurderes, om der er sket ændringer i BAT, som kan begrunde, at der meddeles påbud. I vurderingen skal proportionalitetsprincippet inddrages – der skal være et rimeligt forhold mellem den miljøeffekt, som kan opnås på grund af ændringer i BAT, og de økonomiske omkostninger, som dette medfører.

Af ansøgers redegørelse af den 26. juni 2014 vedr. BAT fremgår, at tabet af fortjeneste ved at udbringe en større mængde fjerkrægødning direkte fra stald er minimum 319.375 kr. Kravet om 24 % direkte udbragt husdyrgødning er begrundet i en forventet mindre kvælstoffordampning på 370 kg N. Dette giver 863 kr./kg N.

Fødevarøkonomisk institut vurderer, at det er rimeligt at forlange op til 100 kr. pr. kg N for en miljøeffekt.

De økonomiske omkostninger ved at udbringe 24 % fjerkrægødning direkte står hermed ikke i et rimeligt forhold til miljøeffekten, der opnås ved ændringen af håndteringen af fjerkrægødningen.

Projektet overholder ikke det fastlagte BAT-niveau for ejendommen på 16.708 kg N pr. år, men teknikken til at nedbringe ammoniakemissionen er ikke proportional med miljøeffekten. Det vurderes, at den nuværende markdrift og praksis er med til at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af omgivelserne. Der stilles dermed ikke krav til andelen af fjerkrægødning, som udspreddes direkte fra stald.

Afsætningen til biogas vurderes ikke at være proportional med miljøeffekten dels fordi det er afgørende at biogasanlægget ligger i nærområdet, og dels fordi den afsatte husdyrgødning, som afsættes til biogas vil mangle på ejendommen. Indkøb af kunstgødning er omkostningstungt og afsætning til biogas vurderes dermed heller ikke at være proportional med miljøeffekten.

Der udgår nogle vilkår (vilkår nr. 9, 11 og 12 af miljøgodkendelsen), da de er omfattet af den generelle lovgivning.

VILKÅR

Følgende vilkår udgår:

~~De samlede gødningsopbevaringsanlæg skal have en kapacitet svarende til 9 mdr.'s opbevaring.~~

~~Der skal findes skriftlige aftaler, der sikrer, at der i alt rådes over minimum 190 ha landbrugsjord, hvorpå der kan udbringes gødning. På nuværende tidspunkt foreligger der skriftlige aftaler om udbringning af gødning på 106 ha. Resten indsendes i takt med, at besætningen udvides.~~

~~Henlæggelse i markmødding må kun ske, når tørstofindholdet er større end 30 %. Markmøddingen skal være overdækket så regnvand ikke kan trænge gennem. Husdyrbekendtgørelsens afstandskrav for markmøddinger skal overholdes.~~

4.3 FODRING OG FODEROPBEVARING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved staldene er der placeret 2 tanke til hvede og 1 fodersilo dvs. i alt 4 tanke og 2 fodersiloer. Alle er placeret på tæt belægning uden afløb. Opbevaring og håndtering af foder ændres ikke i forbindelse med revurderingen.

Der fasefodres med min. 3 foderblandinger. Ved fasefodring anvendes der forskellige foderblandinger i slagtekyllingernes vækstfaser, som er tilpasset dyrenes næringsbehov. Fasefodring giver derfor mulighed for, at foderet kan udnyttes optimalt. Det er derfor muligt at reducere indholdet af råprotein i foderet ved fasefodring. Det vurderes, at fasefodring af slagtekyllingerne vil medføre et stabilt lavere indhold af gram råprotein pr. foderenhed (FE), hvorfor der er fokus på foderudnyttelsen i produktionen.

I henhold til teknologiblade for råprotein i slagtekyllingefoder vurderes det, at indholdet af råprotein i foderet kan reduceres til 203 gram råprotein pr. kg foder (35 dage) ved anvendelse af fasefodring. Ved øget reduktion indebærer det øgede omkostninger i form af faldende produktivitet samtidig med, at dette foder ikke opfylder slagterikravet for anvendelse af "konceptfoder" og slagtekyllingeproducenten får derved et direkte tab i form af manglende slagteritillæg.

I Danmark er normen for råprotein-indholdet i foderet lig med det opnåelige i henhold til teknologibladet.

Overholdelse af BAT er beskrevet i afsnit 5.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at der ved udarbejdelse af foderplaner tages godt hånd om foderets udnyttelse, og dermed sikrer en optimal udnyttelse af næringsstofferne.

Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for fosfor er for 35 dages kyllinger fastsat til 16,64 kg P pr. DE (gødning) + 0,06 kg P pr 1.000 dyr (strøelse).

Tabel 2: Beregnet BAT-niveau for fosfor

Staldsystem	Antal dyr	Antal DE	Kg P pr. DE ab lager + P tilførsel fra strøelsen	BAT-krav (kg P pr. år ab lager)	Samlet P ab lager fra ansøgningskema nr. 53384, version 5 (kg P pr. år)
Fast gulv med strøelse	1.404.000 (35 dage)	468	16,64 kg P X 468 DE+ 0,06 kg P/1.000 X 1.404	7.871,7	17.490,8 kg P

Som det fremgår af tabel 1, er emissionsgrænseværdien ikke overholdt.

Normtallene for indholdet af fosfor ab dyr blev ved normændringen i 2011/12 ændret væsentligt efter, at Miljøstyrelsen offentliggjorde emissionsgrænseværdien for fosfor (maj 2011). Det skete på baggrund af ny viden vedrørende slagtekyllingernes aflejring i kroppen af fosfor, således at normtallet for udskillelse af fosfor blev ændret fra 5,6 kg P pr. 1.000 producerede kyllinger (35 dage) til 12,5 kg P pr. 1.000 producerede kyllinger.

Natur- og Miljøklagenævnet har i flere afgørelser (senest NMK-135-00012 fra den 22. marts 2013 samt Helpdesk-svar fra den 11/6 2013 om BAT for fosfor på slagtekyllingebredning) fastlagt den praksis, at BAT-standardvilkåret vedrørende slagtekyllinger fremover i stedet skal forstås på baggrund af det

bagvedliggende teknologiblad vedrørende fosforindhold i slagtekyllingefoder fra den 17. maj 2011, således BAT-standardvilkåret skal fastsættes i forhold til fosforindholdet i foderet dvs. 5,8 gram fosfor pr. kg foder ved 35 dages kyllinger.

Der stilles på denne baggrund vilkår til fosforindholdet i foderet og dokumentation i form af egenkontrol.

Kolding Kommune vurderer samlet, at de tiltag, der praktiseres mht. til fodring er med til at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af omgivelserne, samt at husdyrbruget lever op til BAT for foder og fosfor.

Der ændres ikke på bedriftens praksis med opbevaring og håndtering af foder.

VILKÅR

4. (NYT) Fosforindholdet i fuldfoder må i gennemsnit over en treårig periode maksimalt være følgende totalniveau for fosfor afhængig af kyllingealder:

Alder, dage	Fosfor, gram pr. kg foder
30	6,0
32	5,9
35	5,8
40	5,7
45	5,7

5. (NYT) Egenkontrol:

1. Én gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. kg fuldfoder på årsbasis. Beregningen skal opbevares i minimum fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
2. Dokumentation for aktuel produktion skal foreligge. Der skal foreligge en opgørelse over producerede hold/år, indkøbt foder og antal slagtede dyr.
3. Foderets gennemsnitlige indhold af fosfor kan beregnes ud fra forbrug af de anvendte foderblandinger og eventuel forbrug af hvede.
4. Foderoplysninger ligger elektronisk i foderleverandørs database. Foderfabrikkernes blandeforskrifter registreres i forbindelse med leverancerne af foder til det aktuelle hold.
5. Der skal som minimum være én blandeforskrift/deklaration for hver anvendt fasefoder.
6. Der foreligger et foderprogram, hvor den aktuelle hvedetilsætning er beskrevet. Hvedens indhold af næringsstoffer kan dokumenteres ved landsgennemsnit, eller ved analyse af egen hvede.

4.4 AFFALD OG OLJETANKE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er to olietanke på ejendommen. En olietank til traktordiesel fra 2005 på 5000 l, der er placeret i maskinhuset, og en nedgravet olietank (backup til oliefyret) fra 1997 på 2500 l.

Døde dyr afhentes hver anden mandag om vinteren og hver tirsdag om sommeren af DAKA. Containerne med døde dyr står for hver ende af staldbygning og flyttes til afhentningsstedet på selve dagen.

Opbevaring af kemikalier sker i halmladen i et dertil indrettet rum uden afløb. Der anvendes flydende kunstgødning, og der sker derfor ingen opbevaring af fast kunstgødning. Plast samles på vaskepladsen og bliver bortskaffet en gang årligt. Pap, papir mm i container til brændbart.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og bortskaffelsen skal derfor ske i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ. Håndtering af affald er uændret og sker jf. gældende lovgivning.

Det vurderes, at håndteringen og opbevaringen af olie og kemikalier er miljømæssigt forsvarligt, når den til enhver tid lever op til kommunens affaldsregulativer.

Der ændres ikke på bedriftens praksis med opbevaring og håndtering af affald, og det vurderes derfor ikke nødvendigt at påbyde skærpende vilkår i forhold affald. Dog udgår nogle vilkår fra den eksisterende miljøgodkendelse (nr. 4 og 5), da de er omfattet af den generelle lovgivning (jf. bilag 3).

VILKÅR

Følgende vilkår udgår:

~~Døde dyr skal opbevares i lukkede beholdere og afhentes ugentlig til destruktionsanstalt.~~

~~Olie og kemikalieaffald skal afleveres i overensstemmelse med Lunderskovs Kommunes regulativer for olie og kemikalieaffald.~~

4.5 SPILDEVAND, TRANSPORT OG FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der rengøres med højtryksrensere efter hvert hold kyllinger. Stalden desinficeres og ligger tom i en uge, inden næste hold kommer ind. Vaskevandet fra vask af fjerkræsstaldene løber til vaskevandsbeholder på 8.000 l. Denne tømmes efter hver vask. Der er en vaskeplads ved siden af gyllebeholderen med afløb til vaskevandsbeholderen.

Indretning af påfyldningsplads og brug af marksprøjte foregår i særskilt lovgivning og af en anden myndighed.

Forholdene vedrørende spildevand og transport samt forebyggende foranstaltninger er uændret siden den eksisterende miljøgodkendelse blev meddelt i 1993.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med den nuværende håndtering af spildevand, transport og forebyggende foranstaltninger vurderes det, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Vilkår nr. 10 udgår fra den eksisterende miljøgodkendelse, da den er omfattet af generel lovgivning (jf. bilag 3). Det vurderes ikke at være nødvendigt at påbyde nye vilkår i mht. spildevand, transport og forebyggende foranstaltninger.

VILKÅR

---

6. (UÆNDRET) Der skal overalt på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Følgende vilkår udgår:

~~Opsamlingsbeholderen til vaskevand fra rengøring af staldene skal have en kapacitet svarende til mindst en afvaskning af staldene.~~

4.6 DRIFTFØSTYRRELSER ELLER UHELD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er ingen vilkår i den eksisterende miljøgodkendelse, som beskriver hvordan husdyrbrugets skal forholde sig ved uheld.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune stiller påbud om udarbejdelse af beredskabsplan i forbindelse med forebyggelse af uheld. Kommunen vurderer, at de fornødne foranstaltninger for at forebygge forurening træffes, når der udarbejdes en beredskabsplan for bedriften. Heri beskrives forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og brand m.v.

VILKÅR

7. (NYT) Der skal udarbejdes en beredskabsplan for husdyrbruget, der fastlægger hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede. Planen skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen og i øvrigt være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Beredskabsplanen skal foreligge senest et år efter meddelelse af denne revurdering.

4.7 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Lugtgenekriterierne er i forbindelse med revurderingen beregnet i Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, som benyttes ved en godkendelse efter husdyrloven.

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregningsmodel	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	1111,66	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	866,37	866,37	866,37	0,00	Genekriterie overholdt Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	454,70	454,70	454,70	317,41	Genekriterie overholdt. Korrekt geneafstand kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Lugt fra staldene er på godkendelsestidspunktet beregnet efter ny Lugtvejledning og Miljøstyrelsens vejledende afstandsgrænser. Det blev på godkendelsestidspunktet vurderet, at husdyrbruget ikke ville give anledning til væsentlige lugtgener.

Kommunen kan ikke stille krav til reduktion af lugt fra staldene med mindre lugtgeneafstanden er overskredet, og en eventuel lugtreduktion er økonomisk og teknisk muligt ud fra princippet om proportionalitet.

Geneafstanden for lugt til enkeltbolig, samlet bebyggelse og byzone er overholdt. Produktionen er uændret, og der sker ikke nogen forøgelse af lugtemissionen fra staldene. Der stilles derfor ikke krav til lugtreduktionen.

Vilkår nr. 7 udgår fra den eksisterende miljøgodkendelse, da dette ikke er tidssvarende mere (bilag 3). Det vurderes ikke at være nødvendigt at påbyde nye vilkår mht. lugt.

VILKÅR

Følgende vilkår udgår:

~~Staldluften skal afkastes mindst 1 meter over tagryg på staldene.~~

4.8 STØJ OG LYS

Driften fortsætter uændret i forhold til miljøgodkendelsen, og vilkårene er uændret.

VILKÅR

8. (UÆNDRET) Virksomhedens drift må ikke give anledning til væsentlige støv- og lugtgener udenfor ejendommens areal. Ved væsentlige lugtgener forstås her lugtgener af større omfang end de periodisk forekommende lugtgener ved almindelig, animalsk landbrugsproduktion.
9. (UÆNDRET) Virksomhedens bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt i skel ved nærmeste nabobeboelse, må ikke overstige:

Dag	kl. 7.00-18.00	55 dB(A)
Aften	kl. 18.00-22.00	45 dB(A)
Søn/helligdag	kl. 7.00-18.00	45 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00-18.00	45 dB(A)
Nat	kl. 22.00-07.00	40 dB(A)

Maksimalværdien af støjniveauet må om natten ikke overstige 55 dB(A).

4.9 NATURBESKYTTELSE, HABITATVURDERING, BILAG IV OG AREALDRIFTEN

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Arealdriften fortsætter uændret under overholdelse af de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Godkendelsesbekendtgørelsen giver ikke hjemmel til at bestemme, at bekendtgørelsens beskyttelsesniveau i forhold til ammoniak, lugt, fosforoverskud og nitrat, jf. §§ 9-11 og bilag 3-4, skal gælde i revurderinger af miljøgodkendelser efter Miljøbeskyttelsesloven § 33.

Arealer, der er godkendt til udbringning af husdyrgødning fra et husdyrbrug godkendt efter miljøbeskyttelseslovens § 33, skal heller ikke vurderes efter habitatbekendtgørelsen. Pligten til at gennemføre en vurdering efter habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2 gælder ikke for revurderingsafgørelser. Baggrunden er, at habitatdirektivets artikel 6 stk. 3 ikke gælder for eksisterende virksomhed, der fortsætter uændret.

Da virksomheden fortsætter uændret, foretages ingen habitatvurdering, herunder heller ingen vurdering af potentielle bilag IV-arter.

Vilkår nr. 11 vedrørende arealer udgår fra den eksisterende miljøgodkendelse, da det er dækket af anden lovgivning.

VILKÅR

Følgende vilkår udgår:

~~Der skal findes skriftlige aftaler, der sikrer, at der i alt rådes over minimum 190 ha landbrugsjord, hvorpå der kan udbringes gødning.~~

~~På nuværende tidspunkt foreligger der skriftlige aftaler om udbringning af gødning på 160 ha. Resten indsendes i takt med at besætningen udvides.~~

4.10 TILSYN OG EGENKONTROL

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Virksomhedens drift sker efter Det Danske Fjerkræråds vejledning: "God produktionspraksis ved produktion af slagtekyllinger". Der er ingen egenkontrollvilkår i den eksisterende miljøgodkendelse.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune stiller påbud om egenkontrol i forbindelse med foder jf. vilkår 5 under de specifikke afsnit. Kommunen vurderer, at vilkårene om egenkontrol og dokumentationskrav vil være tilstrækkelige til at føre tilsyn med ejendommens drift og miljøgodkendelsens overholdelse.

VILKÅR

---

10. (NYT) På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår. Til dokumentation skal der i forbindelse med tilsyn og på forlangende fremvises de seneste 3 års gødningsplaner inkl. kvitteringer for overførte mængder husdyrgødning (skema B1).

4.11 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er i den eksisterende miljøgodkendelse ingen vilkår, som beskriver hvordan husdyrbrugets skal forholde sig ved ophør af bedriften.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune stiller påbud om oprydning i forbindelse med bedriftens totale ophør, så risiko for forurening og gener i form af for eksempel lugt, fluer og skadedyr begrænses og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand jf. vilkår 11 og 12.

VILKÅR

---

11. (NYT) Ved totalt ophør af virksomheden skal staldanlægget rengøres, og dybstrøelsen afsættes.

12. (NYT) Ophør af virksomheden skal meddeles til Kolding Kommune.

5 ANVENDELSE AF BEDST TILGÆNGELIG TEKNIK (BAT)

Et af formålene med den regelmæssige revurdering er, at det løbende sikres, at husdyrbrugets indretning og drift fortsat er baseret på anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Det fremgår af husdyrlovens § 40 stk. 2, at der skal meddeles påbud, hvis væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger.

Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier kan indgå som et vurderingselement, når kommunen skal vurdere, om der er sket ændringer i BAT, som kan begrunde, at der skal meddeles påbud. Dette gælder både de situationer, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at meddele påbud (det i husdyrlovens § 40, stk. 2, nr. 4 nævnte tilfælde) og de situationer, hvor kommunalbestyrelsen kan meddele påbud på grund af ændringer i BAT. Særligt i sidstnævnte situation skal kommunen også inddrage proportionalitetsprincippet, som siger, at der skal være et rimeligt forhold mellem den miljøeffekt, som kan opnås på grund af ændringer i BAT og de økonomiske omkostninger, som dette medfører.

Der skal som minimum redegøres for anvendelsen af BAT-tiltag vedrørende:

- ❖ Management (ledelses- og kontrolrutiner)
- ❖ Foder
- ❖ Staldindretning
- ❖ Forbrug af vand og energi
- ❖ Opbevaring, håndtering og udbringning af husdyrgødning

Vurderingen af, hvorvidt husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af BAT, er foretaget i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

MANAGEMENT (LEDELSES- OG KONTROLRUTINER)

Den danske fjerkræbranche har med "Kvalitetssikring i Kyllingeproduktionen" lagt nogle normer, der må anses for strengere end de normer, der kan udledes af IPPC-direktivet.

Den daglige drift af ejendommen foregår efter princippet 'godt landmandskab og ansvarlig driftsledelse', således at anlægget giver mindst mulig miljøbelastning og færrest mulige gener for omgivelserne.

Der er tilknyttet en række fagkonsulenter, der efter behov gennemgår bedriften. Der udarbejdes årligt foderplaner, så en optimal fodring i forhold til både dyr og miljø sikres. Her sikres også, at de oplyste maksimale mængder N og P af dyr overholdes.

Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

FODER

Der er anvendt fodernormer for slagtekyllinger (35 dage), og for fosforindhold af lager er der benyttet normerne for tidspunktet for beregningen i husdyrgodkendelse.dk (IT-2011).

Der anvendes fytase, og der fasefodres med 3 foderblandinger. Fosforindhold mv. i foderet følger normværdierne.

Foderoptimering er en anvendt teknik til at reducere slagtekyllingers udskillelse af næringsstoffer.

Fasefodring og brug af frie aminosyrer er de vigtigste teknikker til at reducere proteinindholdet i slagtekyllingernes foder. Et reduceret proteinindhold i foderet vil reducere kyllingernes udskillelse af kvælstof, og dermed vil ammoniakfordampningen fra husdyrbruget blive reduceret.

Formålet med fasefodring er i højere grad at tilpasse foderet til dyrenes behov i forskellige produktionsfaser og derved reducere dyrenes udskillelse af næringsstofferne.

BREF-dokumentet angiver tre vejledende niveauer for råprotein¹ i BAT-foder til slagtekyllinger; starter: 20-22 %, vækst: 19-21 %, slutfedning: 18-20 %, svarende til et samlet, gennemsnitligt niveau for råprotein på 207 g. råprotein pr. kg foder (til 35 dages kyllinger).

Ved den nuværende danske foderpraksis (normtal 2009/2010), fortyndes koncentratfoderet gradvist med hel hvede, hvilket reducerer kyllingernes behov for råprotein. Normindholdet af råprotein for danske slagtekyllinger er på 203 g. råprotein pr. kg foder (35 dages kyllinger), og dermed lavere end BREF-niveauet.

Idet der udføres fasefodring i tre trin og efter danske forhold og normer, sikres det, at proteinindholdet i foderet reduceres, og der udledes mindst muligt kvælstof. Det vurderes på baggrund heraf, at fodringen lever op til BAT mht. at reducere kvælstofudskillelsen. Tiltagene fastholdes ved påbud (vilkår 6).

Fosfor

Der er valgt en produktionsalder på 35 dage dvs. emissionsgrænseværdien er 16,64 kg P pr. DE jf. tabel 3 i "vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" fra maj 2011. Tallet er baseret på P ab dyr, og skal tillægges evt. P tilførsel fra strøelsen svarende til ca. 0,06 kg P pr. 1000 stk. producerede slagtekyllinger.

BAT-niveauet for fosfor for slagtekyllinger 35 dage er ved anvendelse af Miljøstyrelsens vejledning beregnet til 7872 kg P/år (se tabel 2). Ifølge ansøgningskema 53384, version 5 er emissionen fra stald og lager **17.490,8 kg P**. Differencen er 9.619,04 kg P.

Ifølge et Helpdesk-svar fra 11. juni 2013 blev normen for fosforudskillelse for slagtekyllinger ændret markant ved normændringen 2011/2012. Det skete på baggrund af ny viden vedrørende slagtekyllingernes aflejring i kroppen af fosfor, således at normtallet for udskillelse af fosfor blev ændret fra 5,6 kg P pr. 1000 producerede 35-dages kyllinger til 12,5 kg P pr. 1000 producerede 35-dages kyllinger. Dette betyder, at der nu udskilles 37,5 kg P pr. DE mod tidligere antaget 16,8 kg P. Det er således ikke muligt at leve op til BAT-standardvilkåret på 16,64 kg P/DE.

Som nævnt i afsnit 4.3, har Natur- og Miljøklagenævnet i flere afgørelser fastlagt den praksis, at BAT-standardvilkåret vedrørende slagtekyllinger fremover i stedet skal forstås på baggrund af det bagvedliggende teknologiblad vedrørende fosforindhold i slagtekyllingefoder fra 17. maj 2011, således BAT-standardvilkåret skal fastsættes i forhold til fosforindholdet i foderet dvs. 5,8 gram fosfor pr. kg foder ved 35 dages kyllinger.

STALDINDRETNING

Ammoniakemission

Staldanlægget skal i forbindelse med revurderingen leve op til miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniakemission. Anlægget skal leve op til emissionskravet for eksisterende

---

¹ Foderets indhold af råprotein måles som indholdet af kvælstof og i normale foderblandinger er råprotein meget tæt på at være lig med summen af alle aminosyrer.

anlæg til slagtekyllinger. De vejledende emissionsgrænseværdier er baseret på Miljøstyrelsens notat om BAT i konventionel slagtekyllingeproduktion (maj 2011).

Med en ansøgt drift på 1.404.000 slagtekyllinger er Miljøstyrelsens vejledende BAT-niveau dermed beregnet til 16.707,6 kg ammoniak for den ansøgte drift (se afsnit 4.2).

For ejendommen vil ammoniakemission ifølge ansøgningskema nr. 53384, version 5 være på 17.078 kg N.

Den planlagte produktion overholder dermed ikke Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for ammoniak. Det generelle ammoniakkrav er overholdt.

FORBRUG AF VAND OG ENERGI

Der er ingen ændringer i vandforbrug og elforbrug bortset fra almindelige optimeringer.

OPBEVARING, HÅNDTERING OG UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

Der er ingen ændringer i opbevaring, håndtering og udbringning af husdyrgødningen i forhold til den eksisterende miljøgodkendelse.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

MANAGEMENT (LEDELSES- OG KONTROLRUTINER)

Kommunen vurderer, at der ved den løbende overvågning af produktionen samt inddragelse af relevante konsulenter sikres et godt overblik over ejendommen og en effektiv ressourceudnyttelse. Ved overholdelse af de stillede krav til egenkontrol opsamles endvidere en række data, der kan indgå i forvaltningen af ejendommen.

Det vurderes sammenfattende, at ansøger lever op til kravet om BAT i forbindelse med management af ejendommen.

Som et led i driftssikkerheden af husdyrbruget, vil der i forbindelse med revurderingen blive stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan (vilkår 7).

FODER

Kommunen vurderer, at de tiltag, der praktiseres mht. fodring samt opbevaring og håndtering af foderet er med til at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af omgivelserne, samt at husdyrbruget lever op til BAT for foder og fosfor.

STALDINDRETNING

Ifølge BREF-dokumentet opfylder staldsystemet til slagtekyllingerne kravene til BAT, idet isolerede stalde med mekanisk ventilation og strøelse på hele gulvet og udstyret med drikkevandssystem til forebyggelse af spild er med på listen over BAT-staldsystemer til fjerkræ.

Ammoniakemission

Staldanlægget skal i forbindelse med revurderingen leve op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger fra maj 2011. Anlægget skal leve op til emissionsgrænseværdierne for eksisterende anlæg til slagtekyllinger (se afsnit 4.2).

I revurderingen af miljøgodkendelsen er der lavet en vurdering på en større andel af direkte udbragt dybstrøelse. Det er ikke proportionelt at udbringe en større del af dybstrøelsen direkte fra stald. Det betyder, at husdyrbruget ikke overholder det reduktionskrav, som fremkommer i forhold til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik.

Kemisk luftrensning fører til øgede driftsomkostninger i form af indkøb af svovlsyre, el- og vandforbrug, vedligeholdelse, tidsforbrug til alarmer ved driftsstop, rengøring af tilstoppede filtre samt til serviceaftale. Ifølge Teknologibladet for kemisk luftrensning i fjerkræstalder er det ikke muligt at vurdere, hvor store ekstraomkostningerne, der vil være for at sikre en stabil drift af teknologien med henblik på at opnå den angivne renseseffekt. Kemisk luftrensning vurderes derfor ikke at være proportionelt at etablere i et eksisterende staldanlæg.

BAT-niveauet for fosfor skal i forbindelse med revurderingen leve op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger fra maj 2011. Ved beregning af BAT-niveauet skal de aktuelle normtal benyttes i ansøgningen. Det vurderes ikke proportionelt at afsætte husdyrgødningen til biogas (jf. afsnit 4.2).

Kolding Kommune vurderer, at husdyrbrugets staldsystem lever op til BAT, idet isolerede stalde med mekanisk ventilation og strøelse på hele gulvet og udstyret med drikkevandssystem til forebyggelse af spild er med på listen over BAT-staldsystemer til fjerkræ.

Forbrug af vand og energi

Kolding Kommune vurderer, at BAT mht. vand- og energiforbrug er at arbejde på at optimere energieffektiviteten på anlægget. Det vil sige at sikre, at særligt energiforbrugende installationer fx ventilationsanlæg, løbende kontrolleres og vedligeholdes, så de altid kører energimæssigt optimalt. Endvidere kan det betragtes som BAT at registrere vand- og energiforbruget løbende med henblik på at identificere defekter samt vælge udstyr med fokus på vand- og energibesparende egenskaber.

Rengøring af stalde med højtryksrensere efter hver produktionscyklus anses for at være BAT.

Kolding Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at ejendommen lever op til kravet om anvendelse af BAT med hensyn til vand- og energiforbrug.

Opbevaring, håndtering og udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknik, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Der er derfor vilkår, som udgår i forbindelse med revurderingen, da de er dækket af den generelle lovgivning.

Kolding Kommune vurderer, at markdriften og den nuværende praksis mht. opbevaring, håndtering samt udbringning af husdyrgødning er med til at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af omgivelserne, samt at husdyrbruget lever op til BAT.

Samlet vurdering

Ud fra proportionelle betragtninger og tilgængelige teknikker vurderer kommunen, at husdyrbruget har inddraget BAT og truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget.

6 KONKLUSION OG AFGØRELSE

Kolding Kommune meddeler med nærværende afgørelse påbud om ændring af vilkår fastlagt i husdyrbrugets eksisterende miljøgodkendelse af 17. august 1993.

Det er Kolding Kommunes vurdering, at husdyrbruget fortsat kan producere på de gældende vilkår suppleret med de nye vilkår meddelt ved påbud.

Afgørelsen træffes med hjemmel i husdyrlovens § 39, jævnfør § 41.

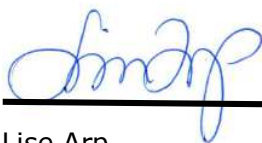
Påbud om ændring af vilkår samt fastlæggelse af nye vilkår meddeles på baggrund af den lovbundne revurdering af det i-mærkede husdyrbrug efter IPPC-direktivet.

Husdyrbrugets ejer er forud for afgørelsen forvarslet om påbuddet og har modtaget udkastet til afgørelse.

Vilkårene træder i kraft straks ved meddelelse af afgørelsen med mindre andet fremgår i det enkelte vilkår. Revurderingen ændrer ikke regelgrundlaget for kontinuitetsbrud for miljøgodkendte husdyrbrug.

Kolding
Kommune

Lise Arp
Biolog

By- og Udviklingsforvaltningen
Landbrug
Nytorv 11
6000 Kolding

7 KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

7.1 KLAGEVEJLEDNING OG SØGSMÅL

Hvad kan man klage over? Retlige spørgsmål samt kommunens påbud om vilkår og vurderinger.

Hvem kan klage? Ansøger, klageberettigede myndigheder, foreninger og organisationer samt enhver der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald.

Hvem er klageinstans? Natur- og Miljøklagenævnet.

Hvortil skal klagen sendes? Stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes skriftligt til Kolding Kommune, Landbrugsafdelingen, Nytorv 11, 6000 Kolding eller til landbrug@kolding.dk

Hvad er klagefristen? Onsdag den 3. september 2014 inden kl. 14:00.

Hvad er lovgrundlaget? Lovbek. nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Hvad koster det at klage? 500 kr. Gebyret vil efter modtagelse af klagen blive opkrævet af Natur- og Miljøklagenævnet. Nærmere vejledning om klage og gebyr findes på www.nmkn.dk/Vejledninger.

Søgsmålsfrist: Søgsmål til prøvelse af afgørelsen ved domstolene, skal være anlagt inden 6 måneder fra den offentlige bekendtgørelse af afgørelsen.

7.2 UNDERRETNING OM TILLÆGGET

Henvisning til revurderingen af miljøgodkendelsen af den 17. august 1993 annonceres den 6. august 2014 i Kolding Ugeavis.

Nedenstående parter har modtaget direkte kopi af revurderingen.

Ansøger

- Eskild Bram, Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup

Konsulent

- Lene Egtved Andersen, Kolding Herreds Landboforening. E-post: lea@khl.dk

Parter med E-post

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1. sal, 1611 København V. E-post: ae@aeraadet.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia. E-post: mail@dkfisk.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: dn@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle. E-post: post@sportsfiskeren.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-post: natur@dof.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N. E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K. E-post: fbr@fbr.dk
- Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 KBH Ø. E-post: nst@nst.dk

Nedenstående parter har modtaget en orientering om afgørelse om revurderingen (ejendomme indenfor en radius 1112 m, som er genekriteriet for byzone)

- Ejer af Vestermarksvej 22: Astrid Mortensen, Kærtøften 15, 6064 Jordrup
- Beboere: Carina Merete Bank Jensen og Nikki Bergh Sørensen, Vestermarksvej 22, 6064 Jordrup
- Dorte Kjær Jespersen og Ingvar Kroun Frandsen, Havkrogen 19, 6064 Jordrup
- Gitte Skøtt og Johnny Vinterberg Jensen, Havkrogen 18, 6064 Jordrup
- Jette Randi Dam, Havkrogen 1, 6064 Jordrup
- Anja og Ulrik Simonsen, Vestermarksvej 21, 6064 Jordrup
- Trine og Jacob Søgaard Cardos, Vestermarksvej 26, 6064 Jordrup
- Annitta Solvej Olesen og Karl Christian Plinius, Vestermarksvej 19, 6064 Jordrup
- Linda Kristensen og Mogens Hedebo Jensen, Vestermarksvej 16, 6064 Jordrup
- Anette Pharaos og Lars Grøndal, Vestermarksvej 15, 6064 Jordrup
- Ann Poder Bøgelund og Thomas Nielsen, Bækkelundvej 6, 6064 Jordrup
- Jan Moth Andersen, Bækkelundvej 4, 6064 Jordrup
- Mette Mee-Ran Jensen og Mads Skafte Christensen, Bækkelundvej 3, 6064 Jordrup
- Mette Birgitte Hansen og Lars Haar, Hønsemosen 7, 6064 Jordrup
- Kirsten Løvschall og Hans Skjøde Nautrup, Hønsemosen 6, 6064 Jordrup
- Ejner Baltersen, Hønsemosen 4, 6064 Jordrup
- Marie Skov Pedersen, Hønsemosen 3, 6064 Jordrup
- Gartneriet Jørgen Petersen, Hønsemosen 3, 6064 Jordrup
- Mona Andersen og Ole Kobberø Schmidt, Hundsholtvej 5, 6064 Jordrup
- Anna Marie og Jens Henrik Krebs Jensen, Nørremarksvej 11, 6064 Jordrup
- Lene Dam Levesen og Ivar Bengt, Egholt Skovvej 12, 6064 Jordrup
- Herdis Koch Brandstrup, Egholt Skovvej 13, 6064 Jordrup
- Janie og Kim Ejnar Dall Schmidt, Egholt Skovvej 14, 6064 Jordrup
- Lilly Marie Nicolajsen og Egon Jørgensen, Egholt Skovvej 15, 6064 Jordrup
- Hanne Nissen og Steffen Bo Mortensen, Vestermarksvej 29, 6064 Jordrup
- Anette Henriksen og Uffe Jensen, Jordrupvej 10, 6600 Vejen
- Signe Hvidt-Nielsen, Jordrupvej 8, 6600 Vejen
- Lise Nørgaard Rasmussen og Stefan Rasmussen, Jordrupvej 6, 6600 Vejen
- Per Bøje Juul Larsen, Jordrupvej 7, 6600 Vejen
- Uffe Olesen, Jordrupvej 9, 6600 Vejen
- Bjarne Jørgensen, Jordrupvej 14, 6600 Vejen
- Hans Ludvig Daugaard, Jordrupvej 16, 6600 Vejen

---

8 BILAG

- Bilag 1:** Grundlag for vilkår og lovgivning
- Bilag 2:** Vilkårskatalog
- Bilag 3:** Udgåede vilkår
- Bilag 4:** Oversigtskort over ejendommen
- Bilag 5:** Redegørelse vedr. proportionalitet

BILAG 1 GRUNDLAG FOR VILKÅR OG HENVISNINGER

Nedenstående findes den fulde titel på de love, bekendtgørelser og andre henvisninger, der er anvendt i miljøgodkendelsen og som danner grundlag for denne.

Husdyrloven: Lov nr. 1572 af 20. december 2006, jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, Miljøministeriet.

Godkendelsesbekendtgørelsen:

Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, Miljøministeriet.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen:

Bekendtgørelse nr. 915 af 27. juni 2013 om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., Miljøministeriet.

Miljøbeskyttelsesloven: Lov nr. 358 af 6. juni 1991, jf. lovbekendtgørelse nr. 879 af 26. juni 2010 om miljøbeskyttelse, Miljøministeriet.

Forvaltningsloven: Lov nr. 571 af 19. december 1985, jf. lovbekendtgørelse nr. 988 af 9. oktober 2012 om forvaltning, Miljøministeriet.

Regulativ for erhvervsaffald:

Kolding Kommunes regulativ for erhvervsaffald.

Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger. Maj 2011, Miljøstyrelsen.

BILAG 2 VILKÅRSKATALOG

Revurdering af miljøgodkendelsen fra den 17. august 1993 omfatter slagtekyllingeproduktionen på ejendommen Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup. Ejendommen ejes af Eskild Andreas Bram.

Ejendommens husdyrproduktion vedrører CHR nr. 92877 og CVR nr. 12804741.

Nye vilkår (markeret med blå) meddeles som påbud efter husdyrlovens § 39, jævnfør § 41. Vilkårene er gældende fra tidspunktet for meddelelse af revurderingen. Vilkår meddelt som påbud i forbindelse med revurderingen har ingen retsbeskyttelse.

Revurderingen er en tilladelse til, at virksomheden fortsat kan producere på de gældende vilkår suppleret med de nye vilkår meddelt ved påbud. Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler, love og bekendtgørelser.

- (NYT) Husdyrbruget tillades drevet med en årsproduktion på maksimalt 1.404.000 stk. 35 dages slagtekyllinger svarende til 468 DE (2012-tal). Ved afvigende slagtealdre skal antallet af slagtekyllinger koordineres således, at produktionen ikke overstiger 468 DE efter nugældende DE-beregninger sådan at emissionerne ikke stiger.
- (UÆNDRET) Virksomheden skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen.
- (NYT) Et eksemplar af godkendelsen til enhver tid skal være tilgængelig for de personer, der arbejder med virksomhedens daglige drift.
- (NYT) Fosforindholdet i fuldfoder må i gennemsnit over en treårig periode maksimalt være følgende totalniveau for fosfor afhængig af kyllingealder:

Alder, dage	Fosfor, gram pr. kg foder
30	6,0
32	5,9
35	5,8
40	5,7
45	5,7

- (NYT) Egenkontrol:
  1. Én gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. kg fuldfoder på årsbasis. Beregningen skal opbevares i minimum fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
  2. Dokumentation for aktuel produktion skal foreligge. Der skal foreligge en opgørelse over producerede hold/år, indkøbt foder og antal slagtede dyr.
  3. Foderets gennemsnitlige indhold af fosfor kan beregnes ud fra forbrug af de anvendte foderblandinger og eventuel forbrug af hvede.
  4. Foderoplysninger ligger elektronisk i foderleverandørs database. Foderfabrikernes blandeforskrifter registreres i forbindelse med leverancerne af foder til det aktuelle hold.
  5. Der skal som minimum være én blandeforskrift/deklaration for hver anvendt fasefoder.
  6. Der foreligger et foderprogram, hvor den aktuelle hvedetilsætning er beskrevet. Hvedens indhold af næringsstoffer kan dokumenteres ved landsgennemsnit, eller ved analyse af egen hvede.
- (UÆNDRET) Der skal overalt på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.
- (NYT) Der skal udarbejdes en beredskabsplan for husdyrbruget, der fastlægger hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede. Planen skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen og i øvrigt være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Beredskabsplanen skal foreligge senest et år efter meddelelse af denne revurdering.

8. (UÆNDRET) Virksomhedens drift må ikke give anledning til væsentlige støv- og lugtgener udenfor ejendommens areal. Ved væsentlige lugtgener forstå her lugtgener af større omfang end de periodisk forekommende lugtgener ved almindelig, animalsk landbrugsproduktion.
9. (UÆNDRET) Virksomhedens bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt i skel ved nærmeste nabobeboelse, må ikke overstige:

Dag	kl. 7.00-18.00	55 dB(A)
Aften	kl. 18.00-22.00	45 dB(A)
Søn/helligdag	kl. 7.00-18.00	45 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00-18.00	45 dB(A)
Nat	kl. 22.00-07.00	40 dB(A)

Maksimalværdien af støjniveauet må om natten ikke overstige 55 dB(A).

10. (NYT) På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår. Til dokumentation skal der i forbindelse med tilsyn og på forlangende fremvises de seneste 3 års gødningsplaner inkl. kvitteringer for overførte mængder husdyrgødning (skema B1).
11. (NYT) Ved totalt ophør af virksomheden skal staldanlægget rengøres, og gyllen afsættes.
12. (NYT) Ophør af virksomheden skal meddeles til Kolding Kommune.

BILAG 3 UDGÅEDE VILKÅR

Følgende vilkår i miljøgodkendelsen ophæves. Det er vurderet, at vilkårene ikke længere er aktuelle, eller at vilkårene allerede er omfattet af gældende lovgivning.

1	Godkendelsen omfatter 2.500 slagtesvin og 1.060.000 kyllinger produceret pr. år, svarende til 507 dyreenheder.
4	Døde dyr skal opbevares i lukkede beholdere og afhentes ugentlig til destruktionsanstalt.
5	Olie- og kemikalieaffald skal afleveres i overensstemmelse med Lunderskovs Kommunes regulativer for olie- og kemikalieaffald.
7	Staldluften skal afkastes mindst 1 meter over tagryg på staldene.
9.	De samlede gødningsopbevaringsanlæg skal have en kapacitet svarende til 9 måneders opbevaring.
10.	Opsamlingsbeholderen til vaskevand fra rengøring af staldene skal have en kapacitet svarende til mindst en afvaskning af staldene.
11.	Der skal findes skriftlige aftaler, der sikrer, at der i alt rådes over minimum 190 ha landbrugsjord, hvorpå der kan udbringes gødning. På nuværende tidspunkt foreligger der skriftlige aftaler om udbringning af gødning på 160 ha. Resten indsendes i takt med at besætningen udvides.
12.	Henlæggelse i markmødding må kun ske når tørstofindholdet er større end 30 %. Markmøddingen skal være overdækket så regnvand ikke kan trænge gennem. Husdyrbekendtgørelsens afstandskrav for markmøddinger skal overholdes.
13.	Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra dato.

BILAG 4 OVERSIGT OVER EJENDOMMEN

BILAG 5 REDEGØRELSE VEDR. PROPORTIONALITET

Kolding, den 31. juli 2014

Indsigelse i forbindelse med revurdering af ejendommen Hundsholtvej 11, 6064 Jordrup, ejet af Eskild Bram.

I forbindelse med revurderingen, er der fra Kommunens side stillet krav om, at 24 % af ejendommens produktion af fjerkrædybstrøelse, skal udsprede direkte fra stalden ud på marken, uden først at have ligget i markstak. Kravet er begrundet med en forventet mindre ammoniakfordampning på 390 kg kvælstof.

På ejendommen er der en godkendt produktion på 450 DE og det vil sige, at der er 108 DE (24%) der skal spredes direkte fra stalden. Jeg må gå ud fra, at Kolding Kommune forventer, at de 24 % skal udbringes på bar jord og nedpløjes/nedharves. Det vil imidlertid, set fra mit synspunkt, have langt flere ulemper end fordele, hvis der overhovedet kan være nogle fordele ved den praksis og det vil jeg prøve at synliggøre nedenfor.

Nedenfor er opstillet 3 scenarier, som er relevante i den forbindelse:

Scenarie 1: Beskrivelse af nuværende markdrift og praksis og ammoniakfordampning

Scenarie 2: Beskrivelse af markdrift og praksis og ammoniakfordampning, hvis de 24 % skal udsprede på bar jord til vårsæd i forbindelse med tømning af staldene.

Scenarie 3: Beskrivelse af markdrift og praksis og ammoniakfordampning, hvis de 24 % skal udsprede ovenpå vinterhvede i forbindelse med tømning af staldene.

Scenarie 1: Beskrivelse af nuværende markdrift og praksis.

Markdrift: Der dyrkes på ejendommen 208 hektar. Der er nogle få hektar vedvarende græs til afgræsning/høslæt og al jord i omdrift dyrkes med vinterhvede efter vinterhvede hvert år. Valget med at dyrke vinterhvede hvert år på arealet, er taget ud fra, at jorden egner sig godt til dyrkning af vinterhvede, da jorden er relativt uensartet og hvede er erfaringsmæssigt den afgrøde der trives bedst på ejendommen. Derudover dyrkes der hvede, da det er den eneste kornart der kan anvendes i kyllingeproduktionen som foder, og for at få så stor selvforsyning som muligt, dyrkes der al den hvede som det er muligt.

Håndtering af husdyrgødning: Når staldene tømmes for kyllinger, køres fjerkrædybstrøelsen straks i markstakke, som stakkes op og tilrettes, så stakkene kan afdækkes optimalt. Stakkene afdækkes STRAKS med plastic og der gøres meget ud af, at stakkene er fuldstændig lukkede hele vejen rundt, for at mindske ammoniakfordampningen og eventuelle lugtgener.

Udspredding af fjerkrægødningen fra kyllingeproduktionen foregår ved, at der så tidligt som muligt i det meget tidlige forår (typisk midt i marts), vælges et optimalt tidspunkt for udspredding af den lagrede dybstrøelse. Ved udspredding af kyllingemøg, er det uhyre vigtigt, at temperaturen er lav, at jorden er fugtig og at der helst efterfølgende skal komme lidt nedbør. Derudover skal kørselsforholdene i marken også være optimale. Hvis ikke forholdene er optimale, er der al for stor risiko for enten ammoniakfordampning eller udvaskning af kvælstof. I forvejen er kvælstofnormerne til vinterhvede 15 % under det økonomisk optimale, så alle hvedeavlere er interesserede i, at få udnyttet deres husdyrgødning så optimalt som muligt, for at få mest muligt ud af hveden.

Ved spredning i koldt og fugtigt vejr, opnås desuden den fordel, at lugtgenerne for naboer bliver meget mindre. Ved at dyrke én afgrøde og ved kun at have ét udspreddingstidspunkt, opnår Eskild Bram desuden den fordel, at

udspredningen af husdyrgødning generer de omkringboende mindst muligt. Det er absolut ikke uvæsentligt, da al jorden ligger ret bynært i forhold til Jordrup by. Derfor er der på ejendommen også investeret i eget udstyr til udspredning af husdyrgødningen, så det altid kan gøres, når forholdene er optimale.

Så ideen med den nuværende praksis er altså, at få et så lille kvælstoftab som muligt, så få lugtgener som muligt og samtidig få så stor en egenproduktion af foder som muligt.

Staldene er i forårsmånederne de sidste 3 år tømt på følgende datoer:

2012: 10. februar, 2. april, 15. maj. Faktisk spredning husdyrgødning 14-15. marts

2013: 18. februar, 8. april, 23. maj. Faktisk spredning af husdyrgødning 20. marts

2014: 27. februar, 10. april 30. maj. Faktisk spredning af husdyrgødning 10-16 marts.

Scenarie 2: Beskrivelse af markdrift og praksis, hvis de 24 % skal udsprede på bar jord til vårsæd i februar-april-maj forbindelse med tømning af staldene.

Hvis gødningen skal spredes direkte fra staldene i forårsmånederne, kræves det, at der dyrkes f.eks. vårbyg, hvor husdyrgødningen er nedharvet eller nedpløjet umiddelbart inden. De 108 DE der skal udbringes på denne måde, vil kræve minimum 70 hektar med vårbyg (108 DE, max 1,4 DE/ha = 70 ha).

Regnestykket ved at dyrke 70 hektar vårbyg i stedet for 70 hektar vinterhvede, vil for Eskild Brams vedkommende se således ud:

Udbytte hvede: 75 hkg/ha x 70 ha = 5.250 hkg hvede.

Udbytte vårbyg: 55 hkg/ha x 70 ha = 3850 hkg vårbyg.

Forskel 1.400 hkg korn

Vårbyg kan under ingen omstændigheder bruges til kyllingefoder, da de kun tåler og kun kan udnytte hvede. Vårbyggen skal derfor transporteres til en nærliggende foderstof og der skal indkøbes hvede i stedet for. Ved aflevering af korn til foderstoffene, bør man som gennemsnit altid regne med ca. 10 kr /hkg til tørring, frarens og analyse. Derudover skal der regnes med minimum 7,5 kr /hkg til fragt.

Derudover er der en prisdifference på i gennemsnit 5 kr/hkg på hvede i forhold til byg (hvede er dyrere end byg). Desuden tager foderstoffene ca 15 kr /hkg for udlevering og fragt af hveden. Det giver følgende regnestykke, når der dyrkes 70 hektar vårbyg med forventet udbytte på 55 hkg/ha (i alt 3.850 hkg):

Fragt 3.850 hkg vårbyg:	3.850 hkg x 7,5 kr/hkg =	28.875 kr
Tørring /frarens/analyse vårbyg:	3.850 hkg x 10 kr/hkg =	38.500 kr
Prisdifference Vårbyg-hvede:	3.850 hkg x 5 kr /hkg =	19.250 kr
<u>Udlevering/fragt hvede:</u>	<u>3.850 hkg x 15 kr/hkg =</u>	<u>57.750 kr</u>
Pris for ombytning		144.375 kr

Ovenstående tal er bekræftet af såvel Danish Agro som Vejrup Andel.

Manglende udbytte i forhold til nudrift på 1.400 hkg til en pris på ca. 125 kr/hkg = 175.000 kr

I alt difference ved dyrkning af 70 ha vårbyg istf. 70 ha vinterhvede 319.375 kr

I ovenstående udregning, er udbyttet af vårbyg sat til 55 hkg/ha. Det udbytte er muligt, hvis spredning af husdyrgødningen og såningen foretages inden 10.-15.april. Men en del af vårbyggen skal sås efter tømning af staldene i slutningen af maj måned (jfr revurderingens krav). Såning af vårbyg så sent som 25. maj-1.juni, vil sandsynligvis betyde en halvering af udbyttet på 55 hkg/ha. Det er der ikke taget hensyn til i udregningen. Så det beregnede tab vil jeg betragte som et absolut minimumsbeløb.

Heller ikke kvælstofmæssigt er løsningen med sent sået vårbyg optimalt. Vårbyg sået på et optimalt tidspunkt har en god udnyttelse af nedharvet fjerkrægødning, men sent sået vårbyg, som måske giver halvt udbytte, udnytter heller ikke fjerkrægødningen godt og har ikke mulighed for at optage den mængde kvælstof, der er kørt ud i husdyrgødning. Her bliver der måske 25-30 % af kvælstoffet i husdyrgødningen, der ikke kan udnyttes. Dermed er der alle muligheder for en senere kvælstofudvaskning, da kvælstoffet jo er kørt ud.

Scenarie 3: Beskrivelse af markdrift og praksis, hvis de 24 % skal udsprede ovenpå vinterhvede i forbindelse med tømning af staldene.

Hvis man forestiller sig, at nuværende markdrift (hvede efter hvede) fortsætter, skal husdyrgødningen spredes ovenpå hveden ca. 5. februar, ca. 5. april og ca. 25. maj.

5. februar er principielt et godt tidspunkt, at sprede husdyrgødningen på, men hvis der er sne eller frost 5. februar, er det ikke lovligt at sprede husdyrgødningen og hvis det er meget fugtigt, kan man ikke køre på markerne og så kan udspredning ikke lade sig gøre.

5. april er det ikke længere optimalt at sprede fjerkrægødning ovenpå hvede. På grund af temperaturen, vil der i 9 ud af 10 år være tale om en kraftig forøget ammoniakfordampning og dermed også forøgede (og unødige) lugtgener. Kraftig forøget ammoniakfordampning vil betyde, at der er betydeligt mindre kvælstof til rådighed for hveden og ved en udspredning 5. april det vil derfor utvivlsomt koste udbytte i hveden. Der kan desuden i nogle år komme køreskader i hveden på dette tidspunkt.

25. maj er det direkte uansvarligt at sprede fjerkrægødning på hveden. Dels er det overvejende sandsynligt, at langt hovedparten af kvælstoffet forsvinder i form af ammoniakfordampning og at man derfor får langt, langt mindre kvælstof til rådighed til hveden og dermed et meget stort udbyttetab til følge. Dels vil en udkørsel sidst i maj give betydelige lugtgener for naboer. Da fjerkrægødning kun kan spredes over en bredde på 12 meter og da maskinerne har brede dæk af hensyn til marktryk, vil alene køreskaderne på dette tidspunkt, betyde et betragteligt udbyttetab.

Det er vanskeligt at beregne et præcist udbyttetab i dette scenarie, da meget afhænger af det enkelte års forhold, men et overslag kunne være følgende:

Udspredning 5. februar: Ingen udbyttetab, såfremt det kan udsprede lovligt i forhold til lov om husdyrgødning og såfremt vejret er optimalt til at køre på markerne. Desuden vil ammoniaktabet være minimalt.

Udspredning 5. april: Som et gennemsnit af gode og dårlige udbringningsforhold, vil jeg vurdere udbyttetabet til at ligge i størrelsesordenen 10-12 hkg/ha + 3-4 hkg/ha i køreskade = ca 15 hkg/ha. Ammoniaktabet vil jeg vurdere til at være i størrelsesordenen 20-25 % af den udbragte N- mængde i husdyrgødningen, svarende til 28-35 kg kvælstof pr ha. , i forhold til udspredning på et optimalt tidspunkt.

Udspredning 25.maj: Udbyttetabet vil nok ligge omkring 18-22 hkg/ha alene på grund af dårlig udnyttelse af kvælstof og yderligere 10 hkg/ha i køreskade = ca. 30 hkg/ha.

Ammoniaktabet vil være enormt og næppe ligge under 50 % og i mange tilfælde væsentlig over 50 % af det udbragte N-mængde i husdyrgødningen. Det svarer til et kvælstoftab på 70 kg kvælstof pr hektar eller mere, i forhold til udkørsel på et optimalt tidspunkt.

Det økonomiske tab i dette scenarie vil sandsynligvis ligge nogenlunde på niveau med tabet i scenarie 2, men kvælstoftabet vil være betydeligt større og lugtgenerne vil også være klart større.

Andre muligheder: Principielt kunne en mindre del af fjerkrægødningen køres ud til hvede i efteråret, men kvælstofudnyttelsen vil næppe blive bedre af den grund, da der er tale om meget varieret jord, hvor spredning af husdyrgødning om efteråret, absolut vil give risiko for tab af kvælstof via udvaskning og dermed vil det også påvirke udbyttet og kvælstofregnskabet negativt.

Andre forhold, der har betydning:

Lugtgener: Med den nuværende praksis køres der husdyrgødning ud én gang om året, på det allermest optimale tidspunkt og på den allermest optimale måde i forhold til både ammoniakfordampning, hensyntagen til naboer og af hensyn til udbyttet og økonomien. Hvis udpredningen skal til at foretages 3 eller 4 gange (februar og april og maj + stadig udspredning på det mest optimale tidspunkt i marts) i løbet af året vil det naturligvis være til væsentlig gene for de omkringliggende beboere, specielt i betragtning af, at alle arealerne ligger relativt bynært og specielt i forhold til, at udspredninger i april og maj giver betydeligt flere lugtgener end nudrift. I forhold til nuværende drift, vil det nærmest være at betragte som en provokation, at give sig til at sprede husdyrgødning rundt om byen 4 gange om året og det vil være vanskeligt at forklare beboerne, at det skulle være mere miljøvenligt end nudriften. Jeg vil i hvert fald ikke påtage mig opgaven med, at forklare naboerne, at den praksis skulle være mere rigtigt på nogen måde.

Andre hensyn til naboer: Ved udspredning i april og maj kan man nemt risikere at skulle køre kyllingemøg ud i forbindelse med konfirmation og andre helligdage. Hvordan håndterer man det ? Kyllingeproduktionen er stramt styret og man bestemmer ikke selv hvornår stalden tømmes. Det er slagteriet der bestemmer hvornår der skal leveres kyllinger og stalden skal tømmes straks efter levering, for den skal være klar til næste hold kyllinger som er bestilt for lang tid siden på rugeriet.

Almindelig sund fornuft og godt landmandskab: Det er sund fornuft og godt landmandskab at gøre tingene når de er optimale for alle parter. Optimalt for både miljø, landmanden og naboerne. Det er sikkert i bedste mening, at det er foreslået, at køre fjerkrægødning ud i april og maj måned, men jeg håber, at ovenstående viser, at hverken miljøet eller landmanden eller landmandens naboer vinder på det forslag.

Konklusionen set fra min side er, at Eskild Bram ved den nuværende drift, gør det absolut mest optimale for, at mindske ammoniakfordampning og absolut mest muligt for, at mindske lugtgener. Jeg har svært ved at se nogle ændringer af nudriften i marken, som kan medføre mindre risiko for tab af kvælstof, i form af enten ammoniakfordampning eller udvaskning.

Med venlig hilsen

Kolding Herreds Landbrugsforening

Helge Lund

Planteavlskonsulent

Direkte tlf. 76 34 17 86

Mobil: 29 11 77 86

E-mail: hlu@khl.dk